

Stručná historie domu U Sedmi švábů

Dům U sedmi Švábů na Starém Brně představuje zcela ojedinělý a nenahraditelný urbanistický celek, který jedinečným způsobem dokumentuje historický, sociální a urbanistický vývoj města Brna. Historie domu spadá hluboko do středověku, kdy průčelní křídlo budovy určovalo linii horní části Kopečné ulice tak, jak se formovala od 14. století. V polovině 18. století zde, do postavení vlastního konventu, sídlil provizorně klášter alžbětinek. Byla zde nemocnice, při níž působil první anatomický ústav v Brně. Od konce 18. století sloužil objekt jako kasárna. Od 19. století, kdy Staré Brno získalo charakter dělnického předměstí, plnil objekt funkci činžovního domu. Patrně začátkem 19. století byly k původní budově přistavěna dvě obdobná mohutná klasicistní pavlačová boční křídla spojená zadním traktem. Rozšířením o tato boční křídla se z objektu stal největší činžovní dům v Brně. Po druhé světové válce došlo ke zboření nejstaršího průčelního a zadního traktu. Dodnes zůstala dochována v celé délce klasicistní boční křídla. Jsou postavena ve směru terénu svažujícího se od severu k jihu, od Kopečné ulice k ulici Anenské. Jedná se o třípodlažní budovy, které vzhledem k terénní situaci přecházejí v jižní části postupně ve čtyři podlaží. Západní budovu organicky prodlužuje nižší dvoupodlažní klasicistní budova. Celý komplex představuje v brněnském kontextu zcela unikátní stavby nejen svou velikostí, ale i stupněm dochování. Je zachována kompletní pavlačová dispozice, včetně všech bytů. Naprostá většina bytů je dochována v původní podobě bez dodatečných úprav (do některých bytů byla dodatečně zavedena voda). Zachována jsou typická točitá schodiště i původní dispozice nad sebou umístěných toalet na pavlačích. Budovy kryjí pultové střechy s taškovou krytinou. Unikátní prvek představují dřevěné podlahy dochované na všech pavlačích. Přestože byl zbořen uliční a zadní trakt, představují budovy dodnes jednotný komplex propojený rozsáhlým dvorem, na němž jsou patrné zbytky zbořeného zadního traktu i původní dispozice horního a dolního dvora dříve oddělených tímto traktem. Jedinečnou památku představuje i členitý suterén, který je dochován v neporušené podobě a organicky propojuje prostory pod všemi budovami areálu, jak dochovanými, tak zbořenými.

Dům U sedmi Švábů tvoří nenahraditelný prvek v urbanistické struktuře Starého Brna. Zadní stěna západní budovy charakteristickým způsobem formuje horní část Leitnerovy ulice. Vedle značného významu historického a urbanistického plní Dům u sedmi Švábů důležitou funkci i z etnografického hlediska, protože hraje ústřední roli v řadě nejznámějších brněnských pověstí. Představuje jednu z nejdůležitějších profánních staveb situovaných mimo vlastní historické jádro města a svým významem přesahuje nejen hranice Brna, ale i Jihomoravského kraje.

Literatura:

Masur, L., *Alte Brünnner Sagen*. Brno 1934.

Masur, L., *Z dějin hostinských živností v Brně. K padesátému výročí Společenstva hostinských a kavárníků v Brně 1885 - 15/4 1935*. Brno 1935.

Hálová – Jahodová, C., *Brno. Dílo přírody člověka a dějin*. Brno 1975.

Šrámková, M., Sirovátka, O., *Brněnské kolo a drak. Pověsti z Brna*. Brno 1981.

Sirovátka, O. a kol., *Město pod Špilberkem. O lidové kultuře, tradicích a životě lidí v Brně a okolí*. Brno 1993.

Altman, K., *Krčemné Brno. O hostincích, kavárnách a hotelech, ale také o hospodách, výčepech a putykách v moravské metropoli*. Brno 1993.

Kuča, K., *Brno. Vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Brno 2000.